

γεγονός για την ιστορία της Αγγλίας
κατέκτησαν την Αγγλία). John Stewart Mill

ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

γιοκοπούν το εκτεθειμένο κεντρικό τμήμα των Περσών. Σημειωτέον ότι Αθηναίοι και Πλαταιείς υπερτερούσαν στη μάχη σώμα με σώμα γιατί ήταν πολύ βαριά οπλισμένοι - με ξίφος, δόρυ, ασπίδα, κράνος και θώρακα - σε αντίθεση με τους Πέρσες, οι οποίοι βασίζονταν κυρίως στο ελαφρύ ακόντιο και στο τόξο τους και ήταν ως επί το πλείστον εκπαιδευμένοι για μάχες εξ αποστάσεως.

Η ισχυρή αριστερή και δεξιά πτέρυγα είχαν τώρα στραφεί στο πίσω μέρος του κύριου όγκου του περσικού πεζικού, το οποίο με μια κίνηση βρέθηκε στριμωγμένο ανάμεσα σε δύο ελληνικές γραμμές επίθεσης. Υπό τον κίνδυνο να κυκλωθούν από όλες τις πλευρές χωρίς οδό διαφυγής, οι Πέρσες στρατιώτες τράπηκαν πανικόβλητοι σε φυγή προς τα καράβια τους. Αθηναίοι και Πλαταιείς ακολουθούσαν κατά πόδας. Η άγρια καταδίωξη οδήγησε πολλούς Πέρσες στρατιώτες στα παρακείμενα έ-

ποβισαστούν και να εξαπολύσουν ανενόχλητοι την επίθεσή τους στην ανυπεράσπιστη Αθήνα. Για κακή τους τύχη οι Αθηναίοι είχαν προβλέψει αυτή την εξέλιξη και ο Μιλτιάδης με τους στρατιώτες του κατευθύνθηκε γρήγορα προς το αθηναϊκό επίνειο, αφήνοντας τον Αριστείδα με τη φυλή του να φυλάει τα λάφυρα. Το ελληνικό στράτευμα παρατάχθηκε ταχύτατα δίπλα στον ναό του Ηρακλή στο Κυνόσαργες, πολύ προτού φανούν τα πανιά των αντιπάλων. Στη θέα των παρατεταγμένων Ελλήνων ο περσικός στόλος άλλαξε γρήγορα πορεία και επέστρεψε αποδεκατισμένος στη βάση του. Οι Δάτις και Αρταφρένης, όταν αντίκρυσαν τους σπλίτες που λίγες ώρες πριν είχαν κατατροπώσει το στρατό τους, φοβούμενοι μία δεύτερη πανωλεθρία, αποφάσισαν να επιστρέψουν στην Ασία, έχοντας επιτύχει να κυριαρχήσουν στο Αιγαίο, και να καταστρέψουν την Ερέτρια.

Ο Δαρείος δυσαρεστημένος αλλά και έκπληκτος από την ήττα αυτή, αποφασισμένος να εκδικηθεί σύντομα, αποφάσισε να επιχειρήσει μία νέα μεγάλη εκστρατεία, όχι μόνο εναντίον της Αθήνας πια, αλλά με στόχο την κατάκτηση ολόκληρης της Ελλάδος. Πέθανε όμως πριν εκπληρώσει την επιθυμία του και τη νέα εκστρατεία κατά της Ελλάδας ανέλαβε μετά από δέκα χρόνια ο γιός του Ξέρξης.

Πίσω στο πεδίο της μάχης ο τελικός απολογισμός ήταν εντυπωσιακός: 6.400 Πέρσες έπεσαν νεκροί έναντι μόλις 192 Ελλήνων. Όσο για τα τρόπαια της μάχης, εκτός από τα επτά πλοία που κατάφεραν να ακινητοποιήσουν, Αθηναίοι και Πλαταιείς περισυνέλεξαν πλήθος πολύτιμων λαφύρων, μέρος των οποίων αποτέλεσε τον λεγόμενο αθηναϊκό «θησαυρό» στο Μαντείο των Δελφών, ενώ τα υπόλοιπα χρησιμοποιήθηκαν πιθανότατα ως πρώτη ύλη για το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς του γλύπτη Φειδία.

Στη μάχη σκοτώθηκε ο πολέμαρχος Καλλίμαχος ο οποίος πολέμησε με ανδρεία. Από τους στρατηγούς δε, σκοτώθηκε ο Στησίλαος. Επίσης σκοτώθηκε ο Κυναίγειρος, γιος του Ευφορίωνα (αδερφός του τραγικού ποιητή Αισχύλου), κατά τη στιγμή που άρπαξε την πρύμνη ενός πλοίου οπότε και του έκοψαν το χέρι με τσεκούρι.

Όσο για τους Σπαρτιάτες, έστειλαν τελικά ενισχύσεις στους Αθηναίους, μόνο που οι 2.000 πάνοπλοι πολεμιστές τους έφθασαν στην περιοχή του Μαραθώνα την επομένη της μάχης. Αφού αντίκρυσαν τους χιλιάδες νεκρούς Πέρσες και συνεχάρησαν τους θριαμβευτές μαραθωνομάχους, πήραν «αμαχητί» τον δρόμο της επιστροφής.

Υψηλή βοήθεια

Στην ιστορική Μάχη του Μαραθώνα, συνέβησαν σύμφωνα με τον Πλούταρχο τα παρακάτω παράδοξα. Εθεάθησαν στο πλευρό των Αθηναίων ο Θησεάς και η προστάτιδα της πόλης των Αθηνών, η θεά Αθηνά, να λαμβάνουν μέρος στη μάχη και να τους βοηθούν. Συγκεκριμένα, αναφέρεται «όταν οι Αθηναίοι πολεμούσαν στον Μαραθώνα κατά των Μήδων ενόμισαν πολλοί ότι είδαν φάντασμα του Θησεώς, ο οποίος εβάρδιζε μπροστά από αυτούς κατά των βαρβάρων».

Σύμφωνα με τον Πausanία μας αναφέρεται ότι ο Θησεάς παριστάνεται να βγαίνει από τη γη. Επίσης αναφέρεται και ο Ηρακλής να λαμβάνει μέρος στη μάχη, η θεά Αθηνά πάνοπλη σε άρμα με 4 άλογα. Στο πλευρό των Αθηναίων ήταν και ο θεός Πάνας ο οποίος μαζί με τους Πανίσκους του σκόρπισαν τον τρόπο και τον πανικό στους Πέρσες οι οποίοι τράπηκαν σε φυγή.

“Όταν οι Έλληνες εμάχοντο εις τον Μαραθώνα εναντίον αυτής της πνευματικώς ασυνδέτου μάζης του Πέρσου σατράπου, εμάχοντο ως λαός έχων σαφή επίγνωσιν του δικαιώματος του προς ελεύθερον πολιτικόν βίον. Ή συνείδησις της ανθρωπότητας, ως προς την έννοιαν του πολίτου, ως Φορέως, όχι μόνον υποχρεώσεων αλλά και δικαιωμάτων, εις τον Μαραθώνα εγεννήθη. Ημεείς οι άνθρωποι της Δύσεως ευλαβικόν πρέπει πάντοτε να κλίνομεν γόνυ εις τον τόπον αυτόν όπου εθεμελιώθη ή ανθρωπινή αξιοπρέπεια”. Λ. Ζίγκφριντ

τρέχοντας με αλαλαγμούς, για να δυσκολέψει τους Πέρσες τοξότες να βρουν τον στόχο τους. Ήταν πλέον η στιγμή να τεθεί σε εφαρμογή η ιδιοφυής τακτική του Μιλτιάδη, η λεγόμενη «λαβίδα».

Στη δεξιά πλευρά της φάλαγγας βρισκόταν ο Καλλίμαχος με τους άνδρες του. Ακολουθούσαν οι υπόλοιπες αθηναϊκές φυλές και στην αριστερή πτέρυγα ήταν παρατεταγμένοι οι Πλαταιείς. Γνωρίζοντας την αριθμητική υπεροχή του εχθρού, ο Αθηναίος στρατηγός φρόντισε να παρατάξει το πεζικό του σε μέτωπο ίδιου μήκους με των αντιπάλων. Ταυτόχρονα είχε ενδυναμώσει τα δύο άκρα της φάλαγγάς του, τα οποία διέθεταν διπλάσιο βάθος από το αποδυναμωμένο κέντρο του. Μόλις λοιπόν άρχισαν οι πρώτες επαφές σώμα με σώμα, οι Πέρσες στρατιώτες του κέντρου άρχισαν να προελαύνουν απωθώντας το ελληνικό κέντρο προς τα πίσω. Την ίδια στιγμή τα ισχυρά άκρα των Ελλήνων είχαν τρέψει σε άτακτη υποχώρηση τα δύο άκρα του περσικού μετώπου. Στη συνέχεια τα δύο άκρα συγκρότησαν ενιαίο μέτωπο και άρχισαν να πλα-

λη και μοιραία στον πνιγμό. Λυσσώδεις μάχες δόθηκαν τόσο στο κοντινό δάσος όσο και στην ακτή, στη διάρκεια της απεγνωσμένης προσπάθειας των αντιπάλων να επιβιβαστούν στα πλοία. Εκατοντάδες πνίγηκαν επί τόπου. Οι εχθροπραξίες διήρκεσαν ως το απόγευμα, οπότε και το τελευταίο εχθρικό πλοίο είχε χαθεί πλέον από τον ορίζοντα.

Μετά το τέλος της μάχης οπλίτης, φορώντας την πανοπλία του, έτρεξε στην πόλη και αμέσως μόλις μετέφερε το μήνυμα «νενικήκαμεν» ξεψύχησε από την κόυραση. Μία παράδοση, που όμως δεν μαρτυρείται από τις αρχαίες πηγές, ταυτίζει τον Φειδιππίδη με τον οπλίτη εκείνον που έφερε στους Αθηναίους την είδηση της περιφανούς νίκης τους επί των Περσών στον Μαραθώνα. Θεωρήθηκε έτσι ο δρομέας προς τιμήν του οποίου καθιερώθηκε ο Μαραθώνιος.

Παρά τη συντριβή τους, οι Πέρσες δεν έβαλαν πλώρη για κάποιο λιμάνι της Μ. Ασίας, αντίθετα, αφού περιέπλευσαν το Σούνιο, κατευθύνθηκαν προς το Φάληρο με σκοπό να α-